

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. פסקי חדא קרנא דתכלתא דחד מינייהו ולא הוה מסתגי לך..... 1
- ב. מאי אית לכו בהדי קרטליתא דדביתהו דר"ה בן דוסא דעתידה דשדיא תכלתא בה לצדיקי לעלמא דאתי..... 3
- ג. סירס את הזכר..... 3

דף עד.

א. פסקי חדא קרנא דתכלתא דחד מינייהו ולא הוה מסתגי לך

הטלת ציצית בבגדי מתים¹ איכא פלוגתא דרבוותא, יש אומרים² להטיל בהם ציצית³ משום לועג לרש, ויש אומרים⁴ שאין להטיל שהרי פטורים ממצות⁵, ויש אומרים⁶ כשנושאים אותו לקבר מטילין בהן ציצית, כדי שלא יהיו נושאי המטה מעוטפין בציצית והוא בלא ציצית והוה ליה לועג לרש,

¹ עיין תוס' כאן שמשמע הכא שיש ציצית למתים ויש לדחות שהיו נכנסין מהיים בקבר כדאמר במדרש שכל ערב תשעה באב היו הולכין כשהן חיים לתוך קבריהם והיה בת קול יוצאת ואומרת הברלו החיים מן המתים.

² דעת המחבר יו"ד שנא ב כהכרעת הרמב"ן

³ כתבו המקובלים, דטלית הוא בחינת סוד אור גדול מקיף ששומר את האדם מכל דבר רע, ואחר מותו מלבישים אותו, מאותו אור הלבן, שמכריח כל הקליפות ומלאכי הבלה, וזוכה לחיי העולם הבא, למעלה עליונה. וכתב העולת תמיד, דעל כן נראה לי דמטעם זה הוא שמלבישים את המתים בטלית על התכריכין שיגין עליו במקום סניגור, אם לא היה זהיר בה. והובא בספר גלי רוזיא (עמוד יב).

⁴ רמ"א שם מהטור בשם י"א והמרדכי והאור זרוע שכתבו דר"ת ור"י כתבו להסיר הציצית

⁵ וראבי"ה היה אומר הלכה למעשה מי שנהג בציצית בחייו יקבר בציצית במותו ומי שלא נהג וכו' התוספות כאן, הטעם משום דעכשיו דאין הכל לובשים ציצית בחייהם, ואם ישימו ציצית לכולם הוא יותר לועג לרש, שבחייו לא קיים ובמותו יקיים וכו', ע"ש. ועיין פ"ת שם א שהביא משאלת יעב"ץ ח"א סי' קכ"ד שכתב דמי שלא היה יכול לקיים מצות ציצית בחייו מפני אונס שהיה מוכה בידיו וכה"ג אפשר דאין לקברו בטלית לפמ"ש התוס' בברכות ובמנהגות דמי שלא נזהר בציצית בחייו אין קוברין אותו בהן דהוי לועג לרש אך אין סברת התוס' מוכרחת כל כך לכן העושה לו טלית לא הפסיד ולזה הדעת נוטה כשהניח ממון לעשות משלו אמנם לגבות מעות לצרכו או לעשות מקופת חברה של ג"ח הנמנע אין לתפוס אותו על כך ע"ש:

⁶ הר"ן הלוי שכתב כן בשם הר"י בן מלכי צדק וכתב המהריק"ש, כי בצפת נוהגים כדעת ר"י בן מלכי צדק, שנוטלים אותו לקבורה עם ציצית, רק קודם הקבורה מסירין הטלית.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכשקוברין אותו נוטלין אותן ממנו⁷. ואנו נוהגין⁸ לקוברו עם הציצית שלו⁹ שפוסלין הציצית כשמניחין אותו עמו בקבר, או כורכין אחד מן הכנפות. וי"א¹⁰ אין לפסלן אלא יש לקשרן זה עם זה או לכסותם תוך הכנפות.

ועכשיו המנהג הפשוט בכל תפוצות ישראל שנושאין המת בציצית¹¹, אולם הנושאים את המת אין להם לגלות ציציותיהם שהם לבושים בהם אלא יכסו אותם¹², וקודם שמניחים אותו בקבר נותקין ציצית אחת מהד' ציציותיו, ויש שנהגו לנתוק אותה בבית קודם הוצאתו לקבורה, אבל טוב יותר לנתקה קודם הקבורה.

והמנהג כיום בעיה"ק ירושלים¹³ לשאת את הנפטר בטלית, אך אין קוברים אותו עם הטלית, אלא מסירים הטלית קודם הקבורה¹⁴. ובארץ הקודש כל המתים, בכללם צדיקים וגאוני קדמאי, קברום בלא טלית, ובודאי שאם יקברו עתה עם טלית, יש לחוש לכבודם של הקדמונים.

⁷ כשנפטר רבינו גרשון אמר ציצית הוי' ונחלקו בפירוש דבריו יש אומרים דרצונו לומר יסירו הציצית מהטלית ויש אומרים דהכי קאמר שישמו אותן הוי' לארון. ט"ז שם א

⁸ רמ"א שם

⁹ עי' (בשאלת יעב"ץ ח"א סי' קס"ו) שכתב דאין קפידא אם מלבישים את המת בטלית חדש שלא נעשה לשם מצוה דלא כאיזה לומדים שחשבו שאין להלביש המת כ"א בטלית שלבש אותו בחייו למצות ציצית ע"ש. פ"ת שם ג

¹⁰ ש"ך שם ב מהב"ח

¹¹ נוהגים לישא המת בציצית על פי סוד הקבלה, וכמו שכתב הרב מהר"י ניניו בספרו אמת ליעקב (מערכת ל' אות מז) הטעם למנהג ירושלים בזה. ע"ש

¹² בשו"ע או"ח כג ג כתב במקום שנוהגים להסיר ציצית מטלית המת בבית, אם הכתפים לובשים ציצית איכא למיחש בהו משום לועג לרש והקשה במג"א שם משמע במקום שאין נוהגין להסירם אין קפידא אם הכתפים לובשים ציצית וצ"ע דהרי בי"ד סימן שנ"א כתב שמשמין ציצית בטלית של מתים ואפ"ה פסק כאן דאסור ליכנס לב"ה או לר"א של מת בציצית והיינו כסברא הראשונה שכתב הרא"ש ולמה כתב כאן בהיפוך ויש לחלק אבל אין עיקר בפוסקים וצ"ע. ועיין במ"ב שם ז ה שמשע שתירץ דהכא משום שהציצית של הכתפים מגולים איכא לועג לרש, ולכן כתב והאחרונים הסכימו דאפילו במקום שאין נוהגים להסיר ג"כ איכא משום לועג לרש הואיל שהמתים פטורים מן המצות היינו אם הציצית מגולין. אולם עיין באחרונים (בפתח הדביר (סק"ב) בכף החיים (אות ו'), ובספר נהר שלום ובשו"ת משיב דבר ח"א (סי' מז)). שכתבו יישובים אחרים לקושיא זו ולפי דבריהם אף בציצית מכוסה איכא לועג לרש בכתפים

¹³ לגבי מנהג בני תימן, בספר ש"ע המקוצר חלק ה' (סי' קעט אות ו') כתב, שמנהג בני תימן שמכסים את המת בטלית כשרה שלו, ובה קוברים אותו. ויש מהם שפוסלים את הציציות. אך בספר ענף עץ אבות (להרב יוסף קורח, עמוד תרחצ) כתב, שבעיר צנעא לא נהגו להלביש את המת בטלית, אך כשמוציאין את המת לקוברו מכסים המטה בטלית, ובשעת הקבורה מסירין הטלית ומחזירין לבית. ובקהלות אחרות, כמו בעדן, נהגו להלבישו בטלית מתחת לתכריכין. ויש שנהגו להלבישו בטלית בלי ציציות. ואף על פי שבשתי יצירות (סי' כג אות ו') כתב, שמנהג יפה הוא לתת ציצית בתכריכין, מכל מקום אין מדבריו ראייה שכך הוא המנהג, שהרי העתיק דין זה מספר סולת בלולה, וכדרכו שהעתיק כמה הלכות מדברי הפוסקים אף שאין נוהגים כן. ע"ש.

¹⁴ ובספר גשר החיים ח"ב (עמוד קכג) כתב, שחלילה לעשות כל שינוי במנהגי החברא קדישא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכתב בערוה"ש¹⁵ שמעתי בבירור על שני גדולי הדור¹⁶ הגר"א ויסוד ושורש העבודה שהגר"א צוה אחד מתלמידיו שיקברו אותו בכל ציציותיו ואותו תלמיד כשהגיעו להלבשת תכריכיו חש במיעיו ויצא חוץ ואותם שהלבישוהו לא ידעו מזה ונתקו אחת מהציציות כנהוג ותיכף נכנס אותו תלמיד והתחיל לצעוק ואמרו הגדולים שהיו שם שזהו אות מן השמים לבלי לשנות, ויסוד ושורש העבודה כשהניחוהו בקבר עם כל הציציות נסתבכה אחת מהציציות ביתד שבתוך הקבר וניתקה מעצמה וראו בחוש שמן השמים גזרו כן.

דף ע"ד:

ב. מאי אית לנו בהדי קרטליתא דרביתו דר"ח בן דוסא דעתידה דשדיא תכלתא בה לצדיקי לעלמא דאתי

י"א¹⁷ שהאשה כשרה להטיל ציצית בבגד למרות שאינה מחוייבת במצות ציצית. ויש מחמירים¹⁸ להצריך אנשים שיעשו אותן¹⁹, וטוב לעשות כן לכתחלה.

מחלוקת זו היא דוקא התליה בהבגד, אבל הטוייה והשזירה מותר ע"י נשים לכו"ע²⁰.

ג. סירס את הזכר

¹⁵ שם סעיף ג

¹⁶ ז"ל הערוה"ש הראשון היה הגר"א ז"ל והשני היה החסיד מוהר"ז ז"ל מהוראדנא בעל יסוד ושורש העבודה שצוה ג"כ להניחו בכל הציציות.

¹⁷ דעת המחבר או"ח יד א בדעת הרא"ש גימין (פ"ד סי' מ"ו) שכתב דיש להביא רא"י מסוגיין דמותר לה לאשה לקשור ציצית, דהא חזינן דאשת רבי הנינא בן דוסא קשרה ציצית, וברשב"ם כאן פירש להצניע בה, היינו שהכינה ציצית, וכתב בקרבן נתנא' שם שמזה יש רא"י שלרבינו תם גם הטווי' אסורה ע"י אשה, דלהט"ו (או"ח סי' י"ד ס"ק א') שרק הקשירה אסור, א"כ מאי ראיית הרא"ש מאשת רחב"ד הא הכא רק הכינה את הציצית. במור וקציעה (או"ח סי' י"ד) דחה דאין למדין מלעתיד לבא דמצוות בטלות בו, לכן יכולה אשה להשים ציצית. ובשו"ת דברי יציב (או"ח סי' ב') כתב דד"ז תלוי אי גרסינן למשדי בה תכלתא דאז קאי על הקרטליתא שהצניעו התכלת בתוך הארגז, משא"כ במרדכי ובנ"י גרסו "למשדי תכלתא" בלי "בה".

¹⁸ רמ"א שם. וכך נקטו בבן איש חי פ' לך לך אות ב' ובכה"ח סק"ד.

¹⁹ ואפילו עומד על גבן לא מהני משום דהא דכתיב בני ישראל ועשו משמע גם למעט בנות ישראל. מ"ב שם

ב

²⁰ מ"ב שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אע"ג שאסור להפסיד אברי הזרע²¹, בין באדם בין בבהמה חיה ועוף ודגים²², אחד טמאים ואחד טהורים בין בארץ ישראל בין בחוצה לארץ, מכל מקום סירוס בידי שמים מותר²³ שאם לא כן צ"ע איך הקדוש ברוך הוא²⁴ סירס את הלזיתן, הרי יש איסור סירוס²⁵.

²¹ עיין בערוה"ש ס"ק כט שכתב שיש להסתפק אם מותר לעשות גרמא לסירוס דכיון דבסירוס כתיב לא תעשו וכל מקום שנאמר לא תעשו עשייה הוא דאסור הא גרמא שרי או אפשר כמו שאסרו בשבת גרמא מפני שאדם בהול על ממונו ויבוא לעשות, כמו כן בסירוס.

²² כ"כ בשאלת יעב"ץ סי' קיא דאף דגים בכלל ועיין מנחת חינוך רצא אות א שכתב שכן משמע מלשון החינוך

²³ בשאלת יעב"ץ (ח"א סימן קיא) וכן כתב לתרץ במנחת חינוך (מצוה רצא), וציין שכן כתב בתורת חיים ומבואר במדרש (שמות רבה פרשה ל, ופסיקתא רבתי פיסקא כג) שהקב"ה מקיים את מצוות התורה. אולם יש לדחות דסירוס שיש לו רפואה אינו בלאו זה כמבואר בשו"ת אנרות משה אבן העזר חלק ג סימן טו ד"ה והנה לא ואם כן הקב"ה שרופא כל בשר שסירס הזכר בידו לרפאותו ולהכי אין בו איסור

²⁵ ואפשר דהוי כשותה כוס של עיקרין עיין ריטב"א יבמות סג ע"ב "ואסור לאדם לשתות שום דבר שיעקרהו כדי לעסוק בתורה אבל לבטל ממנו תאוה והרהור שרי ואריך וכן שמעתי בשם רבינו הגדול ז"ל שאם קיים מצות פריה ורביה חשקה נפשו בתורה לגמרי ורוצה לשתות או לאכול דבר של עיקר כדי שלא יתבטל מתורתו שהוא מותר דהיא דר' יהושע מצוה היא דרבנן ובכי הא שרו רבנן וטעמא דמסתבר הוא ושמעתי על גדולים שעשו מעשה בדבר זה בעצמו והביאו בברכי יוסף אות יג ועיי"ש מש"כ עיין אוצר הפוסקים אות סט סוף ד"ה לסרסו שלדעות שכוס של עיקרין הוי דאורייתא לכאורה אין להתיר וא"כ לביאור הגר"א לעיל שהוא בכלל משחתם בהם וכו' אסור וכן עיין באוצר הפוסקים אות ע הביאו כמה דיעות שאיסורו דאורייתא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

